

Zelfevaluatie toezicht en handhaving vaste boekenprijs

**Beschrijving van werkzaamheden en taakuitoefening
vaste boekenprijs 2014-2018**

Inhoudsopgave

Hoofdpijnen	5
Inleiding.....	7
Toezicht en handhaving vaste boekenprijs	7
Inrichting toezicht en handhaving.....	7
Overleg met stakeholders	8
Uitvoeringstoetsen wijziging Wvbp.....	8
Belangrijke procedures.....	10
Happy Books.....	10
Uitleg en voorlichting	10
Bestuurlijke rechtsoordelen	10
Informatie op website Commissariaat	11
Telefonisch spreekuur	11
Melden boekenprijzen bij Commissariaat.....	12
Muziekuitgaven.....	13
Bijlage 1 Besluiten Commissariaat en gerechtelijke uitspraken handhaving vaste boekenprijs	14
Bijlage 2 Webomgeving Vaste Prijzen boeken en muziekuitgaven	15

Hoofdpijnen

Dit stuk laat zien welke werkzaamheden het Commissariaat voor de Media (hierna: Commissariaat) in de periode 2014-2018 heeft verricht en hoe het Commissariaat uiting heeft gegeven aan zijn wettelijke taakuitoefening. Allereerst wordt het document ingeleid waarna we ingaan op het toezicht op en de handhaving van de Wet op de vaste boekenprijs (hierna: Wvbp). Vervolgens behandelen we belangrijke procedures en geven we aan op welke wijze het Commissariaat uitleg en voorlichting heeft gegeven. Tot slot gaan we in op het melden van boekenprijzen en behandelen kort de muziekkuitgaven. Via twee tabellen maken we de genomen besluiten en de meldingen in de webomgeving inzichtelijk.

Als toezichthouder op uitgevers, importeurs en verkopers van boeken en muziekkuitgaven levert het Commissariaat voor de Media (hierna: het Commissariaat) een bijdrage aan het beschermen van een breed en divers aanbod van boeken en muziekkuitgaven dat beschikbaar is via een geografisch ruim gespreid net van boekhandels en muziekhandels met een groot en gevarieerd assortiment.

In de visie van het Commissariaat op het toezicht en de handhaving van de Wet op de vaste boekenprijs (hierna: Wvbp) staan twee thema's centraal. Het Commissariaat zet zich in voor het bevorderen van een gelijk speelveld voor uitgevers, importeurs en verkopers van boeken en muziekkuitgaven. Daarnaast kiest het Commissariaat voor toezicht op maat. Bij het toezicht op de naleving van de Wvbp beschikt het Commissariaat over een palet aan toezicht- en handhavingsinstrumenten. Met de ervaringen die zijn opgedaan, is het Commissariaat tot de conclusie gekomen dat het toezicht en de handhaving effectiever wordt als maatwerk wordt geleverd. Dit 'toezicht op maat' betekent dat uit het palet aan instrumenten steeds een weloverwogen keuze wordt gemaakt welk instrument in een bepaalde situatie het meest geschikt is om naleving van de Wvbp te bevorderen. Het doel is om te bewerkstelligen dat uitgevers, importeurs en verkopers van boeken en muziekkuitgaven zelf de normen uit de Wvbp internaliseren. Daarbij hanteert het Commissariaat het adagium: zacht als het kan, hard als het moet. Door de nadruk te leggen op informeren en uitleg geven, kunnen overtredingen worden voorkomen.

Bij de handhaving van de Wvbp beschikt het Commissariaat over diverse instrumenten. Door middel van een last onder dwangsom en een bestuurlijke boete kan het Commissariaat handhavend optreden tegen (dreigende) overtredingen. Naast deze formele bevoegdheden die door de Wvbp en de Algemene wet bestuursrecht worden aangereikt, beschikt het Commissariaat over informele instrumenten die bijvoorbeeld een normoverdragend gesprek of een (schriftelijke) waarschuwing. Het verschil in impact van deze instrumenten kan groot zijn. Daarom wordt bij iedere gelegenheid zorgvuldig afgewogen welke aanpak het meest geëigend is om naleving van de Wvbp te realiseren. Het geven van voorlichting en de inzet van informele handhavingsinstrumenten bleken effectief. Zo is er in 2019 onder andere een gesprek geweest met een internet boekverkoper. Ook werden uitgevers en importeurs soms op een informele manier geattendeerd op de geldende regels, bijvoorbeeld als vaste boekenprijzen niet werden gemeld.

Doorgaans kiest het Commissariaat, steeds afhankelijk van de specifieke situatie, in eerste instantie voor het voorkomen van overtredingen door informatie te verstrekken en voorlichting te geven. In de periode 2014-2018 heeft het Commissariaat via nieuwsbrieven, bestuurlijke rechtsoordelen, en berichten op de website voorlichting gegeven over de toepassing van de regels over de vaste

boekenprijs ten aanzien van verschillende onderwerpen. Daarnaast is de boekenbranche bij monde van de betrokken brancheorganisaties geconsulteerd bij de vaststelling van het prioriteringsbeleid vaste boekenprijs. Hierop zijn we in de vorige evaluatie al ingegaan. Voor verdere informatie hierover wordt verwezen naar informatie hierover op onze website¹.

Het Commissariaat heeft tijdens deze evaluatieperiode de prioriteit in het toezicht gelegd op de verkoop van (licht) beschadigde boeken, de verkoop van boeken via zogeheten derde-verkopers via internet en het tijdig en juist melden van boekenprijzen bij het Commissariaat.

¹ <https://www.cvdm.nl/nieuws/prioriteringsbeleid-toezicht-en-handhaving-wet-op-de-vaste-boekenprijs-in-werking/>

Inleiding

Op grond van artikel 3 Wvbp zendt de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet, en vervolgens telkens na vier jaar aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk. In 2009 is voor de eerste keer hierover een evaluatierapport verschenen ten aanzien van de periode 2005-2008, in 2014 is een tweede keer geëvalueerd over de periode 2009-2013. Ten behoeve van deze evaluaties heeft het Commissariaat in 2008 en 2013 een zelfevaluatie van het toezicht op en de handhaving van de vaste boekenprijs verricht. Op verzoek van het Commissariaat heeft een extern onderzoeksbureau gesprekken gevoerd met diverse stakeholders in de boekenbranche en naar aanleiding daarvan een rapport opgesteld. Daarnaast heeft het Commissariaat een beschrijving van zijn werkzaamheden en taakuitoefening opgesteld.

In overleg met het ministerie van OCW heeft het Commissariaat ervoor gekozen om over een periode van 5 jaar te evalueren. Daardoor sluit de evaluatie goed aan op de algemene evaluatie van de doeltreffendheid en de effecten van de Wvbp in de praktijk en zijn de gegevens actueler. Ten behoeve van de huidige evaluatie van de Wvbp heeft het Commissariaat wederom een extern onderzoeksbureau gevraagd om met stakeholders uit de boekenbranche gesprekken te voeren over het toezicht op en de handhaving van de vaste boekenprijs, over de actieve en passieve voorlichting en over het melden van boekenprijzen bij het Commissariaat. In oktober 2019 heeft onderzoeksbureau DSP-groep hierover een rapport uitgebracht². Daarnaast wordt in het voorliggende document een beschrijving gegeven van de werkzaamheden en taakuitoefening in de periode 2014-2018. Daarin zal onder meer worden aangegeven op welke wijze het Commissariaat invulling geeft aan zijn taken ten aanzien van het toezicht op en de handhaving van de vaste boekenprijs. Hierbij zal ook worden ingegaan op de verbeterpunten die in het rapport van DSP-groep zijn aangedragen.

Toezicht en handhaving vaste boekenprijs

Inrichting toezicht en handhaving

Sinds 1 januari 2005 is het Commissariaat verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de Wvbp. Aanvankelijk was zowel het toezicht als de handhaving van de vaste boekenprijs voor boeken en muziekkuitgaven³ ondergebracht bij het Bureau Vaste Boekenprijs. Per 1 september 2010 is het toezicht op de vaste boekenprijs ondergebracht bij de afdeling die onder meer toezicht houdt op de naleving van de Mediawet en is de handhaving van de vaste boekenprijs ondergebracht bij de handhavingsafdeling.

Het toezicht op en de handhaving van de Wvbp heeft met name plaatsgevonden op basis van klachten van belanghebbenden en signalen uit de boekenbranche. Deze opzet, het zogenaamde piepsysteem, sluit aan bij hetgeen de indieners van het wetsvoorstel voor ogen stond. Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel is aangegeven dat het toezicht zich naar

² Dit rapport wordt meegestuurd met deze beschrijving van werkzaamheden

³ Nederlands- en Friestalige boeken met papieren bladzijden en papieren (blad)muziekkuitgaven.

verwachting zou beperken tot geconstateerde of gemelde mogelijke overtredingen van de toepassing van de vaste prijs⁴.

Overleg met stakeholders

Vanaf 2009 voert het Commissariaat overleg met de Groep Algemene Uitgevers van de Mediafederatie en de Koninklijke boekverkopersbond (KBb) over actuele vraagstukken inzake de vaste boekenprijs.

Uitvoeringstoetsen wijziging Wvbp

Uitvoeringstoets voorstel Raad voor Cultuur voor uitzondering wetenschappelijk studieboek

Het Commissariaat heeft het ministerie van OCW in 2014 geadviseerd over de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van een voorstel van de Raad voor Cultuur. De Raad voor Cultuur had voorgesteld om de Wvbp zo te wijzigen dat studieboeken voor hoger beroeps onderwijs en wetenschappelijk onderwijs niet meer onder de wet vallen. Bij een eerdere evaluatie van de vaste boekenprijs was deze mogelijkheid onderzocht, en toen bleek dat het niet goed mogelijk was een adequate definitie te geven van wetenschappelijke boeken. Desondanks adviseerde de Raad voor Cultuur het ministerie van OCW toch dit wetsvoorstel in werking te laten treden. De Raad voor Cultuur stelde daarbij een pragmatische oplossing voor om problemen bij de uitvoering te ondervangen. Op verzoek van het ministerie van OCW heeft het Commissariaat beoordeeld of dit voorstel uitvoerbaar en handhaafbaar was. Uit deze uitvoeringstoets bleek dat de voorgestelde pragmatische oplossing geen uitkomst bood voor de uitvoeringsproblemen. Dat was voor de minister aanleiding om deze wetswijziging nog niet in werking te laten treden. Het Commissariaat heeft een alternatieve oplossing geschetst aan het ministerie van OCW: het verruimen van de bestaande kortingsregeling voor dergelijke boeken. Deze kortingsregeling is in de praktijk uitvoerbaar en handhaafbaar gebleken. De minister heeft uiteindelijk vooralsnog geen wijziging op dit gebied doorgevoerd.

Uitvoeringstoets promotieacties

Het ministerie van OCW verzocht het Commissariaat in 2015 na te gaan hoe het beste uitvoering kon worden gegeven aan de motie van de Kamerleden Van Veen en Bergkamp. Deze Kamerleden wilden een verruiming van de mogelijkheden voor boekverkopers om bij verkoop van boeken andere producten gratis te verstrekken. De wet biedt nu geen ruimte voor dergelijke individuele promotieacties. Vanuit zijn rol als onafhankelijke toezichthouder op de vaste boekenprijs, heeft het Commissariaat advies uitgebracht. Het Commissariaat heeft geadviseerd op welke punten de regelgeving moet worden aangepast om individuele kortingsacties mogelijk te maken. Artikel 13 van de Wvbp moet daarvoor worden aangepast en in het Besluit vaste boekenprijs (hierna: Bvbp) moet een nieuwe kortingsregeling worden opgenomen. Het Commissariaat is ook ingegaan op de mogelijke gevolgen van een regeling voor individuele promotieacties voor het doel dat de wetgever met de vaste boekenprijs wil bereiken. Deze acties kunnen leiden tot grote prijsconcurrentie tussen boekverkopers, wat de wetgever eerder onwenselijk heeft gevonden. Om de regeling uitvoerbaar en handhaafbaar te houden adviseerde het Commissariaat alleen voorwaarden te stellen aan bijvoorbeeld het minimum bedrag dat aan boeken moet worden besteed, de duur en de frequentie

⁴ Kamerstukken II 2003-2004, 28 652, nr. 9, p. 24.

van de acties. Het Commissariaat heeft de minister ook nog een alternatief in overweging gegeven dat minder nadelige gevolgen heeft voor het doel dat de wetgever met de vaste prijs wil bereiken. Zowel de gevolgen voor de prijsconcurrentie tussen boekverkopers als de nadelige gevolgen van diverse beperkingen aan individuele promotieacties kunnen worden ondervangen door het verruimen van de mogelijkheden van collectieve promotieacties. De minister heeft gekozen voor een oplossing zonder wetwijziging, namelijk een collectieve promotieactie met een individuele invulling.

Uitvoeringstoets modernisering begrip boek

Op basis van de resultaten van de vorige evaluatie van de Wvbp heeft het ministerie van OCW in 2015 aan het Commissariaat een wetsvoorstel voorgelegd met de vraag dit voorstel te bezien op uitvoerings- en handhavingsaspecten. Het wetsvoorstel behelsde drie onderwerpen, namelijk de modernisering van de definitie van het begrip boek, het leveren van één muziekluitgave aan de Koninklijke Bibliotheek en een wijziging van de termijn waarop de boekenclubprijs kan worden aangepast.

De Wvbp⁵ definieert een boek als een werk dat tekst bevat die vrijwel uitsluitend is gesteld in de Nederlandse of Friese taal, voorzien is van een titel, uit papieren bladzijden bestaat, al dan niet vergezeld van elektronische diensten of ondersteunende informatiedragers en wordt uitgegeven in een oplage van meerdere exemplaren. Dit artikel is gemoderniseerd door de elektronische diensten aan het artikel toe te voegen om zo in de mogelijkheid te voorzien een boek te verkopen in combinatie met een nauw gerelateerde elektronische dienst zoals een e-book. Door deze wijziging wordt ruimte gecreëerd voor innovaties binnen het boekenvak.

Het Commissariaat heeft zich in eerdere jaren hard gemaakt voor een modernisering van het begrip boek en heeft aangegeven in de voorgestelde wetwijziging geen problemen te verwachten in de uitvoering en handhaving van de wetwijziging en heeft daarnaast aanbevolen de toelichting aan te vullen bij de uitbreiding van het begrip boek. Hieraan is gevolg gegeven, waarbij duidelijk is gemaakt dat het papieren boek het hoofdproduct is en digitale diensten ter ondersteuning zijn om de inhoud van het boek te verrijken en de belevingswaarde van het boek te vergroten.

Uitvoeringstoets ivm verhoging btw tarief

Per 1 januari 2019 is het lage btw-tarief verhoogd van 6% naar 9%. Hierdoor is ook het btw-tarief op boeken naar 9% gegaan. In het Belastingplan 2019 werd een wijziging van de Wvbp voorgesteld. Het ministerie van OCW heeft het Commissariaat (evenals een aantal brancheorganisaties) in 2018 over deze wijziging geconsulteerd. Omdat de vaste prijzen in de praktijk worden vastgesteld op een bedrag inclusief btw, leidt een verhoging van het btw-tarief in feite tot een afname van de handelsmarge voor boekverkopers. Het wetsvoorstel biedt uitgever en importeurs daarom de mogelijkheid om een vastgestelde vaste prijs tussentijds te wijzigen, zodat een verhoging van het btw-tarief in de vaste prijs kan worden verdisconteerd. De uitgever of importeur heeft bij het aanpassen van de prijs de mogelijkheid om de aangepaste prijs af te ronden op een bruikbaar bedrag.

⁵ Artikel 1, aanhef en onder b, Wvbp.

Belangrijke procedures

Happy Books

Het Commissariaat heeft Happy Books een boete van € 20.100,- opgelegd wegens overtreding van de vaste boekenprijs. Happy Books verkocht boeken met korting in een zogenaamde 'pop-up' winkel. De boeken waren voorzien van een zwarte streep op de zijkant van het boekblok; volgens Happy Books waren dat licht beschadigde boeken. Tijdens een bedrijfsbezoek stelde het Commissariaat echter vast dat de meeste boeken onbeschadigd waren, met uitzondering van de zwarte viltstiftstreep die de leverancier opzettelijk op deze boeken had aangebracht. Bovendien gaf Happy Books eerst niet duidelijk aan dat sprake was van beschadigde boeken.

Het Commissariaat heeft Happy Books daarom een boete opgelegd.

Happy Books heeft tegen dit besluit bezwaar gemaakt. Het Commissariaat heeft dit bezwaar ongegrond verklaard.

Uitleg en voorlichting

Bestuurlijke rechtsoordelen

Op verzoek van uitgevers en verkopers heeft het Commissariaat in de periode 2014-2018 diverse bestuurlijke rechtsoordelen gegeven. In een bestuurlijk rechtsoordeel geeft het Commissariaat op verzoek van een belanghebbende uitleg over een of meer bepalingen van de Wvbp of het Bvbp ten aanzien van een concrete situatie.

Zo heeft het Commissariaat in 2015 geoordeeld dat de door LERNiGO uitgegeven 'compacte gidsen' bestaande uit een tweezijdig bedrukt vel papier met één informatief of educatief onderwerp worden aangemerkt als met brochures gelijk te stellen korte geschriften in de zin van artikel 1, onderdeel b, sub 4, van de Wvbp. Dit betekent dat deze uitgaven niet vallen onder het begrip 'boek' als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de Wvbp waardoor geen vaste prijs hoeft te worden vastgesteld.

In 2018 oordeelde het Commissariaat dat een jaarlijkse gids waarin supermarktwijnen zijn opgenomen, gelet op het grote aantal jaarlijkse wijzigingen en de aard van deze wijzigingen kan worden gelijkgesteld met een almanak waardoor voor deze uitgave geen vaste boekenprijs geldt. De bruikbaarheid en handelswaarde van de gids is beperkt tot het jaartal dat in de titel wordt vermeld.

Ook heeft het Commissariaat zich in 2018 over de vraag gebogen of een geldelijk voordeel aan een koper van een boek mag worden verstrekt indien deze het boek bij een andere persoon aanbeveelt en deze aanbeveling tot de aankoop van het boek leidt. Het Commissariaat heeft geoordeeld dat met deze constructie indirect een geldelijk voordeel wordt verstrekt bij de koop van een boek. Dit is strijdig met artikel 6, vierde lid, Wvbp op grond waarvan het verkopers niet is toegestaan om deel te nemen aan handelingen van derden waarbij aan de eindafnemer door de koop van een boek een geldelijk voordeel wordt verstrekt.

Eveneens in 2018 verzocht bol.com het Commissariaat om met een bestuurlijk rechtsoordeel kenbaar te maken of boeken op grond van de Wvbp mogen worden betaald met Air Miles of met een

cadeaukaart, die is verkregen tegen inwisseling van Air Miles. Het Commissariaat oordeelde dat bol.com de vaste boekenprijs toepast als zij haar klanten boeken laat betalen met deze cadeaukaart. Ook als die cadeaukaart is verkregen door inwisseling van Air Miles. Van belang is onder meer dat bol.com de cadeaukaart ook voor de daarop vermelde prijs aan klanten verkoopt. Voor de cadeaukaarten die tegen inwisseling van Air Miles worden verkocht, ontvangt bol.com van Loyalty Management Netherlands een volledige vergoeding van de waarde van de ingewisselde Air Miles. Daarnaast verstrekt bol.com geen Air Miles aan haar klanten, maar biedt zij uitsluitend de mogelijkheid om Air Miles te verzilveren. Daarnaast oordeelde het Commissariaat dat het systeem van de Wvbp en het Bvbp het niet mogelijk maakt om boeken rechtstreeks met Air Miles te laten betalen.

Informatie op website Commissariaat

Het Commissariaat maakt alle besluiten en rechtsoordelen openbaar door deze op zijn website te publiceren. Aldus geeft het Commissariaat uitgevers en verkopers van boeken en muziekgaven duidelijkheid over de wijze waarop het Commissariaat de Wvbp en het Bvbp uitlegt. Tevens geeft het Commissariaat hiermee inzicht in het gebruik van zijn wettelijke bevoegdheden ten aanzien van de handhaving van de Wvbp. Op de website van het Commissariaat worden daarnaast alle veel gestelde vragen over de vaste boekenprijs beantwoord. Bovendien wordt een overzicht gegeven van alle beleidsregels van het Commissariaat.

Telefonisch spreekuur

Iedere maandag tot en met donderdag houdt het Commissariaat telefonisch spreekuur voor vragen over de vaste boekenprijs. Tijdens dit spreekuur kunnen uitgevers en verkopers hun vragen over de vaste boekenprijs voorleggen aan medewerkers van het Commissariaat. Jaarlijks beantwoordt het Commissariaat zo'n 1250 vragen, klachten en meldingen. Vanzelfsprekend kan daarbij alleen informatie worden verstrekt en kunnen geen adviezen worden gegeven of bindende oordelen over de uitleg van de Wvbp worden gegeven. Uitgevers of verkopers die prijs stellen op een bestuurlijk rechtsoordeel kunnen een voorgenomen actie schriftelijk voorleggen aan het Commissariaat (zie tevens kopje 'bestuurlijk rechtsoordeel').

Melden boekenprijzen bij Commissariaat

Op grond van de Wvbp zijn uitgevers gehouden om boekenprijzen te melden bij het Commissariaat. Het Commissariaat publiceert deze prijzen, prijswijzigingen en bijzondere prijzen vervolgens op zijn website. Daarnaast verspreidt het Commissariaat wekelijks een overzicht van alle prijswijzigingen en bijzondere prijzen die in de voorafgaande week bij het Commissariaat zijn gemeld. Op de website van het Commissariaat is deze informatie tevens in csv-formaat⁶ beschikbaar zodat verkopers prijswijzigingen en bijzondere prijzen op een geautomatiseerde manier in hun administratie kunnen overnemen.

Uitgevers die bij CB⁷ zijn aangesloten (vrijwel alle professionele uitgevers) melden daar al hun boekenprijzen. Sinds de Wvbp moeten uitgevers hun boekenprijzen dus bij twee instanties melden. Dat leidt tot extra regeldruk bij uitgevers. Bij de ontwikkeling en bouw van de Webomgeving Vaste Prijzen van het Commissariaat is voorzien in een mogelijkheid waarbij uitgevers derden machtigen om namens hen boekenprijzen te melden bij het Commissariaat. Bij het creëren van deze mogelijkheid is uitdrukkelijk gedacht aan het melden van boekenprijzen door het CB en het melden van boekenclubprijzen door de boekenclub. Het Commissariaat zal bij de volgende aanbesteding van de webomgeving nagaan of er mogelijkheden zijn om (het proces voor) het melden van boekenprijzen verder te vereenvoudigen, zodat de extra regeldruk voor uitgevers kan worden verminderd en de betrouwbaarheid en volledigheid van gegevens wordt vergroot.

⁶ csv staat voor comma separated values, dus een bestand met door komma's gescheiden waarden.

⁷ CB Logistics, voorheen Centraal Boekhuis.

Muziekuitgaven

In de periode van 2014-2018 hebben er geen toezicht- en handhavingsprocedures met betrekking tot de vaste prijs van muziekuitgaven plaatsgevonden. Het Commissariaat heeft vrijwel geen klachten of signalen ontvangen over mogelijke overtredingen van de Wvbp bij de verkoop van muziekuitgaven. Daarnaast ontvangt het Commissariaat vrijwel geen vragen over de toepassing van de Wvbp en het Bvbp ten aanzien van muziekuitgaven.

Bijlage 1 Besluiten Commissariaat en gerechtelijke uitspraken handhaving vaste boekenprijs

Betreft	2014	2015	2016	2017	2018
Rechtsoordeel		1			3
Last onder dwangsom					
Waarschuwing				1	2
Boete	5		1		
Beslissing op bezwaar	1				
Wob-verzoek					
Overige besluiten	1				
Uitspraak in beroep					
Hoger beroep					

Bijlage 2 Webomgeving Vaste Prijzen boeken en muziekuitgaven

Betreft	2018
Uitgevers/importeurs ¹	3008
Uitgaven ²	337.906
Nieuwe uitgaven ³	14.183
Prijsverhogingen ⁴	8.908
Prijsverlagingen ⁵	1.065
Actieprijzen ⁶	1.938
Combinatieprijzen ⁷	1.047
Prijsopheffingen ⁸	5.843
Abonnees berichtenservice ⁹	383

1)aantal uitgevers/importeurs geregistreerd per 16/10/2019

2)aantal producten geregistreerd per 16/10/2019, ongeacht status van de prijzen

3)nieuwe uitgaven die in 2018 zijn geregistreerd in de WVP, ongeacht wanneer prijzen ingaan

4)aantal prijsverhogingen, waarbij de nieuwe hogere prijs in 2018 is ingegaan

5)aantal prijsverlagingen, waarbij de nieuwe lagere prijs in 2018 is ingegaan

6)aantal actieprijzen, met ingangsdatum in 2018

7)aantal combinatieprijzen, met ingangsdatum in 2018

8)aantal prijsopheffingen, waarvan de einddatum van de prijs in 2018 ligt

9)aantal abonnees geregistreerd per 16/10/2019